

Omgevingsdienst NL

Visitatierapport

Omgevingsdienst IJsselland

12 en 13 november 2024

Visitatierapport OD IJsselland

Versie:	Definitief
Datum:	11-02-2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
Sterke punten en aanbevelingen	8
Sterke punten	8
Aanbevelingen	9
Bevindingen per aandachtsgebied van het Visitatiekader	11
A. Kwaliteitsankers wet- en regelgeving	11
A1 Kwaliteitscriteria 2.2 of opvolgers	11
A2 Regionale risicoanalyse	11
A3 Uniform Regionaal VTH-beleidskader	11
A4 LHS(O)	11
A5 BBT en LRSO	12
A6 Actualisatieprogramma vergunningen bedrijven	12
A7 BTP	12
B. Ontwikkelkracht en innovatieruimte	13
B1 Ontwikkelkracht en innovatieruimte	13
B2 Financiële middelen voor ontwikkeling en innovatie	13
B3 Investeren in informatiemanagement en digitalisering	13
B4 Ruimte voor landelijke en inhoudelijke afstemming	14
B5 Ruimte voor kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering	14
B6 Betrokkenheid bij- en voorbereid zijn op wijzigingen wet/regelgeving	15
B7 Outcome-gerichte sturing	15
B8 Aanbeveling Adviescommissie VTH	15
C. Ketensamenwerking en Strafrecht	18
C1 Strafrechtelijke handhaving	18
C2 Samenspel strafrecht omgevingsdienst/OM/Politie/RIEC	18
C3 Samenwerking met overige (handhavings)partners	19
C4 Ketentoezicht	19
C5 Informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling tussen ketenpartners	20

D. Onafhankelijkheid	21
D1 Mandatering	21
D2 Afwijking van advies omgevingsdienst	21
D3 Aandachtsbedrijvenlijst	21
D4 Balans tussen onafhankelijkheid en nabijheid	22
E. Prioritering en Uitvoeringsprogramma's	23
E1 Plaats van regionale milieurisico's, niet-inrichtingsgebonden risico's en trend in uitvoeringsprogramma's	23
E2 Kwaliteit van analyse en prioritering	24
F. Governance	25
Vervolgstappen	26
Bijlage 1 – Lijst van afkortingen	27
Bijlage 2 – Procesbeschrijving visitatie	29
Fase 0 – Voorbereiding en zelfevaluatie	29
Fase 1 – Visitatie	30
Fase 2 – Opvolging en evaluatie	32
Bijlage 3 – Instructie zelfevaluatie visitatie Omgevingsdienst NL	33
Aanleiding en doel	33
Doel zelfevaluatie	33
Toelichting & instructies	33

Inleiding

Het versterken van het VTH-stelsel is vormgegeven in het interbestuurlijk programma (IBP) Versterking VTH-stelsel. Dit programma is opgesteld naar aanleiding van het rapport en de adviezen van de commissie Van Aartsen: Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur (maart 2021).

Omgevingsdienst NL heeft in 2022 het initiatief genomen om een methodiek voor visitatie van omgevingsdiensten op te zetten. De programmadoelen met betrekking tot visitatie zijn opgenomen onder pijler 6 van het (inmiddels afgeronde) IBP: Monitoring kwaliteit milieutoezicht. Omgevingsdienst NL is verantwoordelijk voor de visitaties en heeft zich in afstemming met de betrokken partijen ten doel gesteld om eind 2024 alle omgevingsdiensten te hebben gevisiteerd.

Het doel van de visitaties is om volgens een landelijk dekkende aanpak te komen tot een continue verbetering van de uitvoering van de VTH-taken, het verhogen van bestuurlijke betrokkenheid bij omgevingsdiensten en het leveren van input voor het jaarlijkse rapport "Staat van het VTH-stelsel". De omgevingsdiensten nemen zelf de verantwoordelijkheid om de kwaliteit waar nodig te verbeteren.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek stelt de omgevingsdienst die wordt gevisiteerd een zelfevaluatie op aan de hand van het door Omgevingsdienst NL ontwikkelde visitatiekader.

Deze rapportage gaat over de visitatie bij de Omgevingsdienst IJsselland (hierna: ODIJS). ODIJS is een gemeenschappelijke regeling van 12 overheden: 11 gemeenten en één provincie.

De visitatie bij ODIJS is uitgevoerd door een visitatiecommissie bestaande uit de volgende personen:

- Ronald Stevens, extern voorzitter (INK)
- Ronald Visser, visitator (directeur OD Zuid-Holland Zuid)
- André Mutter, visitator (directeur OD Midden-Holland)
- Annet Busweiler, visitator (strategisch adviseur beleidsimplementatie, OD Groningen)
- Thijs Kalmeijer, rapporteur (AbelTalent)
- Marieke Schreuder, secretaris Omgevingsdienst NL (senior beleidsadviseur DCMR Milieudienst Rijnmond)

Op 17 september 2024 heeft ODIJS de zelfevaluatie aangeleverd aan de visitatiecommissie. De uitkomst van de beoordeling van de zelfevaluatie door de visitatiecommissie is een "go" geweest. De zelfevaluatie is een consistent en coherent geheel, goed leesbaar waarbij ODIJS transparant en reflectief is over het eigen handelen. ODIJS heeft de visitatiecommissie naast de zelfevaluatie ook aanvullende documenten gestuurd.

Op 12 en 13 november 2024 heeft de visitatiecommissie van Omgevingsdienst NL een tweedaags bezoek gebracht aan ODIJS. Tijdens deze twee dagen heeft de commissie in 14 interviews openhartige en warme gesprekken kunnen voeren met bestuur, directie,

management en medewerkers van de dienst. Er zijn interviews gehouden met personen in de volgende rollen (aantal):

- Accounthouder (2)
- Ambtelijk opdrachtgever (2)
- Adviseur (1)
- Adviseur Bodem (2)
- Bestuurder (2)
- Coördinatoren VTH, Boa's en juridisch (5)
- Coördinator Informatiemanagement, informatiebeheerder, proces coördinator, coördinator IJVI, programma-manager SPUK (5 in totaal)
- Directie (2)
- Directiesecretaris en controller (2)
- Juridisch adviseur (1)
- Ketenpartner (3)
- Manager VTH (3)
- Manager Bedrijfsvoering (1)
- Medewerker HR (2)
- Tactisch analist (1)
- Toezichthouder (4)
- Vergunningverlener (3)
- Ondernemingsraad (3)

Op basis van deze gesprekken heeft de commissie zich een goed beeld kunnen vormen van de dienst en antwoorden kunnen vinden op de vragen die vanuit het visitatiekader waren opgesteld.

Verificatie

Het visitatierapport is door de dienst gecheckt op feitelijke onjuistheden voorafgaand aan oplevering van de definitieve versie.

Leeswijzer

Eerst worden de uitkomsten van de visitatie samengevat in sterke punten en aanbevelingen. Daarna volgt aan de hand van het visitatiekader een beschrijving van de kern van de bevindingen. Hierbij worden per sub-thema de bevindingen van de commissie weergegeven. Het visitatierapport eindigt met een weergave van de verwachtingen van Omgevingsdienst NL ten aanzien van de vervolgstappen van de dienst. Een lijst met afkortingen is opgenomen in bijlage

1. Verder is in bijlage 2 een procesbeschrijving visitatie opgenomen. Deze beoogt inzicht te geven in de stappen die de visitatiecommissie volgt om te komen tot haar bevindingen. In bijlage 3 is de instructie opgenomen ten behoeve van het opstellen van de zelfevaluatie door de dienst en de beoordeling ervan door de visitatiecommissie.

Sterke punten en aanbevelingen

Omgevingsdienst IJsselland

Het programma 'Samen toekomstbestendig' vormt de basis voor de verdere invulling van Omgevingsdienst IJsselland aan de maatschappelijke opdracht: 'Een gezonde, veilige leefomgeving'. Omgevingsdienst IJsselland werkt voor 11 gemeenten en de provincie Overijssel en beschikt over heldere, richtinggevende werkdocumenten. Met alle gemeenten zijn vergelijkbare basisafspraken gemaakt. De visitatie richt zich op de vraag voor welke uitdagingen de omgevingsdienst staat om de organisatie gereed te maken voor huidige en toekomstige vraagstukken. De visitatiecommissie complimenteert Omgevingsdienst IJsselland allereerst met een gedegen zelfevaluatie en het plan van robuustheid. Deze getuigen van een goede zelfreflectie en bieden inzicht in die uitdagingen voor de komende periode. De hierna geformuleerde sterke punten en verbeterpunten dienen gelezen te worden als bevestiging, aanvulling of aanscherping.

Sterke punten

De visitatiecommissie ziet de volgende sterke punten:

1. Open voor feedback

In de ontwikkeling van de omgevingsdienst verstaat de organisatie de kunst om intern (eigen medewerkers, ondernemingsraad) en extern ketenpartners en collega omgevingsdiensten mee te nemen in de ontwikkeling van de dienst en hun feedback serieus te wegen in de ontwikkeling en uitvoering van de plannen en werkzaamheden.

2. Betrokken en gemotiveerde medewerkers

De gesprekken tijdens de visitatie met medewerkers, bestuur, ambtelijke opdrachtgevers en samenwerkingspartners geven een unaniem beeld van welwillende, gemotiveerde en bevoegde medewerkers, die zich inzetten voor hun taak en die opereren vanuit een onafhankelijke kritische partnerrol. Dit heeft ook geresulteerd in een paar mooie voorbeelden van vernieuwende werkwijzen, zoals we gezien hebben bij project Energie en Duurzaamheid, project Voedingsmiddelenbranche, project Asfaltcentrales: werken met narratieve verhalen en professioneel accountmanagement.

3. Sterk ingezet op strafrecht

Omgevingsdienst IJsselland heeft de afgelopen periode sterk ingezet op de samenwerking met het strafrecht. Dat heeft geresulteerd in een goede basis voor de regionale samenwerking en meer integraliteit in de keten. Vooral op operationeel uitvoerend niveau (casusoverleg) is de samenwerking als goed aan te merken en weet men elkaar te vinden. De output van de inzet op strafrecht is indrukwekkend, zeker in relatie tot de beperkte capaciteit. Basis voor alle partijen is het handhavingsdocument. Ook zijn ketenpartners zeer tevreden over de werkzaamheden van de Boa's. Wel merkt men op dat het strafrechtketen overleg (OOG, TOOG, BOOG) gebaat is bij een regiefunctie die ook de afspraken en leermomenten voor elkaar en betrokken partijen bewaakt en borgt.

4. Risicogericht werken begint vorm te krijgen

De omgevingsdienst heeft een nieuwe aanpak ontwikkeld om meer regionaal, outcome, risico- en branchegericht te werken en te rapporteren. Dat resulteert ook in een vernieuwd VTH-beleid. De aanpak ligt er, de implementatie wordt ter hand genomen.

Aanbevelingen

De visitatiecommissie doet de volgende aanbevelingen:

1. De plannen voor de komende jaren bekrachtigen en verzilveren

Op de agenda voor het einde van 2024 staat het formeel bekrachtigen door het bestuur van o.a. het IBP – VTH, het verbeterplan, de missie en visie van de omgevingsdienst en besluitvorming over de scenario's voor samenwerking. Daarmee spreekt het bestuur ook zijn commitment uit voor de ontwikkeling van de omgevingsdienst, een belangrijke steun in de rug voor alle medewerkers en een mooie start voor 2025.

Omgevingsdienst IJsselland heeft bij de start van de visitatie aangegeven dat ze graag een terugkoppeling wilde ontvangen op de vraag in welke mate de koers en route breed binnen de organisatie leeft. De visitatiecommissie constateert dat de weg die men wil bewandelen en die verwoord wordt in de koersplannen (ambities en doelen), het verbeterplan, en het plan voor robuustheid binnen de organisatie omarmd wordt. Daarnaast onderschrijven ambtelijke opdrachtgevers en ketenpartners op operationeel niveau hun vertrouwen in de koers. Tegelijkertijd helpt het als de plannen ook formeel bekrachtigd en ondersteund worden door een consistent verhaal van het Algemeen Bestuur. Daarom was 19 december 2024 een belangrijk moment: samen oplossingen zoeken om versneld "het been bij te trekken", minder terughoudendheid betrachten in het inbrengen van taken en samen werken aan een positief imago van de omgevingsdienst in de regio.

2. Het been bijtrekken om een robuuste organisatie te zijn

De ontwikkeling naar een robuuste organisatie is nog geen gelopen pad. De volgende onderwerpen vragen expliciet aandacht van het bestuur, directie en management: In de uitvoering van de taken vooral het actualiseren van de vergunningen, het doen van hercontroles bij toezicht en de aandacht voor innovatie. En in de randvoorwaarden om de taken uit te kunnen voeren, zoals het voldoen aan alle kwaliteitscriteria, voldoende personele capaciteit en verminderen van personele kwetsbaarheid (strategische personeelsplanning), business intelligence, datamanagement (datakwaliteit), objectief bedrijvenbestand, product- en dienstencatalogus en informatieplan. Aandachtspunt is of alle ambities realistisch zijn, gezien het feit dat er veel nieuwe mensen aangenomen, ingewerkt en opgeleid moeten worden.

3. Verkennen van intensieve vormen van samenwerking

De bestuurlijke verkenning naar een zelfstandige positie van Omgevingsdienst IJsselland, in opdracht van het algemeen bestuur, heeft geresulteerd in drie scenario's voor de doorontwikkeling van de omgevingsdienst en de positionering in Overijssel. De voorbereiding op het waarschijnlijke scenario van twee omgevingsdiensten in de provincie Overijssel, al dan niet met specialismen, oogt het meest kansrijk. De komende periode moet worden onderzocht hoe de samenwerking met Omgevingsdienst Twente versterkt kan worden en welke werkverdeling daarin helpend is voor Omgevingsdienst IJsselland. Ambtelijke opdrachtgevers en ketenpartners vragen dat de omgevingsdienst ook meer het voortouw neemt in het agenderen en regisseren van belangrijke maatschappelijke thema's en willen hierin samen optrekken met Omgevingsdienst IJsselland.

4. Bevorderen van integrale (management) samenwerking

Het management van de omgevingsdienst leert steeds beter om zijn positie in te nemen binnen en buiten de organisatie. Tegelijkertijd vraagt dat van de directie en het management(team), indachtig de maatschappelijke opdracht en het verbeterplan, om te werken aan een gezonde

samenwerking en gezonde dynamiek binnen het management. Ook om als managementteam een integrale aanpak tussen VTH-teams te bevorderen en oog te hebben voor een meer mensgerichte sturing. Helpend hierbij zijn onder meer: afspraken over regievoering op inhoudelijke dossiers, voortgangsbewaking van programma's, projecten en beoogde verbeteringen, daadkrachtige besluitvorming, versterken van het (coördinatoren)overleg en de positionering van Opgaven & Ontwikkeling. Tot slot is het van belang om hierbij oog te houden voor een goede betrokkenheid en communicatie met de werkvloer.

5. Innovatiebeweging doorzetten

Het team Opgaven & Ontwikkeling wordt beschouwd als aanjager van innovaties binnen de regio (b.v. energie en duurzaamheid). Een begin is gemaakt, maar een ambitieuze meerjarige innovatieagenda kan niet zonder voldoende financiële middelen. Programma's zoals Energie en Voedingsmiddelenbranche zijn een voorbeeld, maar dergelijke programma's verdienen een structurele inbedding. Ook verschillende complexere cases zoals rond de asfaltcentrale zijn voorbeelden van vernieuwing, waarbij het verzilveren van 'het geleerde' een opmaat kan zijn voor verdere innovaties.

Tot slot

Omgevingsdienst IJsselland volgt min of meer drie ontwikkelsporen. Het eerste spoor is het op orde brengen van het fundament. Het tweede spoor is robuust worden. Het derde spoor is het breder in samenwerking met de ketenpartners en regionale spelers realiseren van de maatschappelijke vraagstukken op het gebied van energie, duurzaamheid en milieu. Het besef binnen de organisatie is aanwezig en groeiend, het begin is gemaakt. Maar de omgevingsdienst is gebaat bij een stevig draagvlak en commitment van de deelnemers (bestuur). Het is noodzakelijk dat de omgevingsdienst het inhoudelijke gesprek over de verdere ontwikkeling met het bestuur, ambtelijke opdrachtgevers en ketenpartners agendeert, bijvoorbeeld d.m.v. heisessies. Dat vereist meer dan sturen op reguliere uitvoering van taken (producten). De omgevingsdienst is gebaat bij actieve bestuurlijke steun en zichtbare positionering in de regio om haar kennis en kunde in te brengen en een meer strategische regionale positie te krijgen en te verwerven.

Kansrijk in deze ontwikkeling zijn onder meer: de werkwijze in succesvolle projecten, de werkwijze binnen het strafrecht, meer focus op maatschappelijke thema's en ambities van ambtelijke opdrachtgevers en ketenpartners, de narratieve verhaallijn in combinatie met kwantitatieve cijfers (b.v. Programmeren nieuwe stijl – Biovergisting, uitstoot in bebouwde kom), het versterken van het team O&O (innovatie), slimme allianties met ketenpartners en collega diensten, het leiderschapstraject voor MT en inhoudelijke heisessies voor het bestuur, en het organiseren van meer betrokkenheid vanuit de werkpraktijk. Deze initiatieven versterken de vijf ontwikkellijnen: slim samenwerken, kennis, kwaliteit, wendbaarheid en nabijheid.

Bevindingen per aandachtsgebied van het Visitatiekader

A. Kwaliteitsankers wet- en regelgeving

A1 Kwaliteitscriteria 2.2 of opvolgers

- Uit de zelfevaluatie blijkt dat het nog onvoldoende is te rapporteren over de vereisten van de Kwaliteitscriteria 2.3. Rapportage over de procescriteria wordt niet gedaan. Voor de kritieke massa wordt ingehuurd personeel niet meegerekend. Een inventarisatie van de Kwaliteitscriteria dit jaar heeft weliswaar een (positief) globaal beeld opgeleverd, maar nog geen robuuste monitor. Voor een aantal taken wordt niet voldaan op kritieke massa: vergunningverlening complexe bedrijven, lucht en bouwtaken. Inmiddels werkt ODIJS aan een praktisch hanteerbaar systeem waarmee van elke nieuwe medewerker bekwaamheid en geschiktheid in kaart wordt gebracht. ODIJS zoekt actief samenwerking op als de taken niet voldoende robuust te organiseren zijn, zoals bij ketentoezicht en sommige specialistische milieuthema's. Op deze manier is ODIJS in staat te voldoen aan de landelijke Kwaliteitscriteria. (bron: zelfevaluatie en bijlagen)
- De visitatiecommissie adviseert ODIJS om zo snel mogelijk inzicht te geven over het voldoen aan de kwaliteitscriteria (versie 3.0).

A2 Regionale risicoanalyse

- Uit de zelfevaluatie blijkt dat er in het VTH-beleid een Probleem- en Risicoanalyse is opgenomen. Samen met de andere OD's is er een Risicoprioriteringsinstrument (RPI) gemaakt. ODIJS zegt hier verder op te willen door ontwikkelen en de visitatiecommissie ondersteunt dat.

A3 Uniform Regionaal VTH-beleidskader

- Voor regio IJsselland is in 2024 een actueel regionaal beleidsplan voor VTH-milieu opgeleverd. Dit VTH-beleidsplan betreft de basistaken van de omgevingsdienst en omvat zowel het VTH-beleid als de uitvoeringsstrategieën. De Omgevingsdienst baseert haar UVP op het vastgestelde VTH-beleid. Zo wordt beleid en uitvoering al beter gekoppeld. Het VTH-beleid bevat, gezien de recente start, vooralsnog weinig outcome-doelstellingen, maar wel een aantal resultaatdoelstellingen. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie ziet dat ODIJS in de overgang zit naar meer outcome-gericht werken en dat is positief. Ook is er regelmatig en op verschillende niveaus overleg met de deelnemers, ook over beleid, wat is heel positief wordt ervaren.

A4 LHS(O)

- In de zelfevaluatie staat dat op dit moment de coördinatoren bij ODIJS de registratie van de LHSO-codes niet bewaken. Deze worden wel tegen gelezen door collega toezichthouders. Om goed te kunnen benchmarken zouden de bezoekrapporten ook geaccordeerd moeten worden. De visitatiecommissie adviseert dat hier inderdaad meer op ingezet kan worden.

A5 BBT en LRSO

- Bij elke vergunning worden de best beschikbare technieken (BBT) voorgeschreven. Er is nog geen structurele controle op de toepassing van BBT.
- De visitatiecommissie adviseert dat toegezien wordt op toepassing van BBT.

A6 Actualisatieprogramma vergunningen bedrijven

- Uit de zelfevaluatie blijkt dat er tot en met 2024 geen structurele capaciteit beschikbaar is bij ODIJS om actualisaties van vergunningen uit te voeren. Alleen voor Voedingsmiddelen en de afvalbranche zijn pilots uitgevoerd om vergunningen te actualiseren. In het meerjarenprogramma is een voorstel voor uitvoering van de actualisatie en aanpak van de inhoudelijke onderwerpen. Met het programma beoogt ODIJS om de structureel benodigde capaciteit te organiseren. Bij een akkoord op het programma worden begin 2025 een aantal vacatures opengesteld.
- De visitatiecommissie ondersteunt de lijn van ODIJS om financiering en capaciteit voor actualisaties van vergunningen te organiseren.

A7 BTP

- Volgens de zelfevaluatie hebben alle deelnemers het basistakenpakket (BTP) ondergebracht bij Omgevingsdienst IJsselland. Indirecte lozingen worden meegenomen in de voorschriften van de vergunningen. De transitie naar het nieuwe BTP als gevolg van de Omgevingswet geeft spanning, zowel bij de deelnemers als bij de Omgevingsdienst. Enerzijds om de middelen ter beschikking te stellen voor die extra taken als gevolg van de Omgevingswet en anderzijds om geschikte capaciteit te vinden om die taken uit te kunnen voeren. In het verlengde van het advies van de 'Commissie Van Aartsen' zet ODIJS in op het in de toekomst adviseren bij het opstellen van de milieunormen in de Omgevingsplannen van de deelnemers.
- De visitatiecommissie concludeert dat een aantal deelnemers wel meer taken bij ODIJS wil neerleggen en adviseert ODIJS om (zoals gepland) hier snel met de deelnemers een oplossing voor te vinden. De commissie ondersteunt de inzet van ODIJS om financiering en capaciteit te organiseren voor actualisaties van vergunningen hercontroles bij toezicht.

B. Ontwikkelkracht en innovatieruimte

B1 Ontwikkelkracht en innovatieruimte

- ODIJS geeft aan in de zelfevaluatie dat innovatie aandacht verdient. Resultaten worden vervolgens deel van de reguliere taakuitvoering. Onder innovatie wordt verstaan: zowel technische innovatie, bijvoorbeeld meer gebruik en duiding van data, als een andere aanpak, bijvoorbeeld meer doen aan gedragssturing met de inzet van meer communicatie en andere manieren van toezicht. Sinds medio 2023 is er een nieuw team Opgaven en Ontwikkeling gevormd. Insteek is om jaarlijks een innovatiekalender op te stellen, in afstemming met de deelnemers. ODIJS werkt al meer samen met andere omgevingsdiensten, participeert in de ODNL Academie en werkt samen met overheden als gemeenten, provincie en waterschappen. De verkenning gaat verder, denk aan onderwijsinstellingen, brancheorganisaties en AI-bedrijven. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie ziet dat er een goede start is gemaakt om innovatie en ontwikkeling een plek te geven bij ODIJS. Tegelijkertijd geeft de visitatiecommissie, evenals een aantal deelnemers, aan dat er meer aandacht en ruimte mag zijn voor nieuwe thema's, zoals bijvoorbeeld ZZS en circulair. De commissie adviseert ODIJS om dit op te pakken, in overleg met de deelnemers.

B2 Financiële middelen voor ontwikkeling en innovatie

- Volgens de zelfevaluatie is het voornemen om in de begroting 2026 en daarna een ontwikkel- en innovatiebudget op te nemen: 2,5% van de begroting, waarvan 1,5% voor ontwikkeling en 1% voor innovatie. Het jaarplan en/of jaarlijks Uitvoeringsprogramma (UVP) beschrijft welke activiteiten hiervoor zijn gepland. In de P&C-cyclus wordt verantwoording afgelegd en bijgestuurd. Een deel van die projecten en activiteiten zijn in het programma Samen Toekomstbestendig opgenomen. In de begroting zijn incidentele middelen opgenomen voor het project Energie en Duurzaamheid. In de begrotingswijziging is een extra budget van €100.000,- voor organisatieontwikkeling opgenomen. In 2026 wil ODIJS de innovatieve aanpak branche- en themagericht werken versterken en meer op outcome richten (in plaats van aantallen producten). Daarnaast onderzoekt men de inzet van Business Intelligence en Artificial Intelligence. Op dit moment is circa 2% van de personeelskosten begroot voor opleidingskosten.
- De visitatiecommissie ondersteunt dit voornemen. Zij acht dit noodzakelijk om als OD in te kunnen spelen op toekomstige opgave en uitdagingen.

B3 Investeren in informatiemanagement en digitalisering

- De zelfevaluatie beschrijft hoe ODIJS aandacht heeft voor de ontwikkeling van informatiemanagement, digitalisering en datakwaliteit. Daarvoor werkt ODIJS aan een strategische benadering van informatiemanagement en digitalisering en investeringen in moderne IT-infrastructuur, gegevensbeheerprocessen, capaciteitsopbouw en betrokkenheid van belanghebbenden. Verbeterpunten zijn:
 - Verouderde IT-systemen integreren in moderne nieuwe digitale platforms;
 - Ontwikkelen van de juiste vaardigheden en capaciteiten voor een robuuste, bekwaame vakgroep.

- Business intelligence ontwikkelen via een Power BI-dashboard, met strategieën, technologieën en methoden om gegevens te verzamelen, te verwerken en te analyseren.
- Via dit dashboard kan het MT sturen op productie (PDC), resultaten (naleefgedrag, klachten, tevredenheid), personele inzet (kwaliteitscriteria, formatie, bezetting, productiviteit) en kosten (kengetallen, kostprijs).
- Ontwikkelkansen zijn:
 - Datakwaliteit en -integriteit verbeteren door fouten en inconsistenties in de gegevens voorkomen; gegevensbronnen valideren en processen voor gegevensbeheer en -onderhoud implementeren.
 - Burgerparticipatie bevorderen door ontwikkeling van digitale platforms en tools.
- De visitatiecommissie ziet ook dat ODIJS een start heeft gemaakt met het investeren in informatiemanagement en digitalisering, maar dat de verdere ontwikkeling nog veel inspanning en de nodige middelen vraagt.

B4 Ruimte voor landelijke en inhoudelijke afstemming

- In de zelfevaluatie concludeert ODIJS dat afstemming vanzelfsprekend is: het versterken van kennis en kunde en zorgen dat goede voorbeelden vlot worden opgepakt en worden gedeeld. De vakmensen krijgen volop gelegenheid om deel te nemen aan allerlei afstemmingsoverleggen. Voorbeelden zijn: participatie binnen ODNL, deelname aan landelijke platforms zoals IBP-VTH en de Omgevingswet. Verder werkt ODIJS regionaal samen binnen Oost-Nederland met de andere omgevingsdiensten, bijvoorbeeld op het gebied van ketentoezicht. Met Omgevingsdienst Twente werkt men samen op inhoudelijke thema's als ZZS en worden samen tools ontwikkeld, zoals het risico-prioriteringsinstrument (RPI).
- De visitatiecommissie concludeert dat ODIJS actief samenwerkt met allerlei partijen, lokaal, regionaal en landelijk. Twee mooie voorbeelden zijn de gestructureerde manier van overleggen op verschillende niveaus met deelnemers, van ambtelijk en beleid tot bestuurlijk. En de samenwerking binnen het ketentoezicht met alle partners geeft mooie resultaten in de uitvoering.

B5 Ruimte voor kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering

- De zelfevaluatie geeft aan hoe ODIJS omgaat met kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering. Het bestuur stelt jaarlijks een opleidingsbudget vast. Dit is in 2024 circa 2% van de loonsom en zou om een robuuste organisatie te zijn moeten groeien naar 3%. Voorrang krijgt organisatie brede scholing gericht op competenties voor alle medewerkers en verplichte scholing om te voldoen aan wet- en regelgeving of de Kwaliteitscriteria. Aan de hand van deze prioriteiten wordt het opleidingsbudget over de teams verdeeld. Om te voldoen aan de Kwaliteitseisen is ingezet op permanente her- en bijscholing. ODIJS werkt vanaf 2024 met een opleidingsstrategie voor alle disciplines. Op basis van de prioriteiten die de managers aangeven, wordt in het opleidingsplan een verdeling van het budget bepaald. Er is een strategische personeelsplanning opgesteld. ODIJS biedt actief stageplaatsen en afstudeerprojecten aan. Daarnaast trekt ODIJS werkstudenten aan vanuit de HBO-milieuopleidingen en biedt contracten aan voor ondersteunende activiteiten.

- De visitatiecommissie constateert dat dit onderwerp goed is opgepakt door ODIJS. Een risico is wel de grote opgave in het aannemen van (vast) personeel, dat daarmee kennis en deskundigheidsbevordering misschien ondersneeuwt. Positief punt is het traineeprogramma dat recent is opgezet.

B6 Betrokkenheid bij- en voorbereid zijn op wijzigingen wet- en regelgeving

- De zelfevaluatie beschrijft hoe dit gebeurt. Het team Opgaven en Ontwikkeling (O&O) volgt de ontwikkelingen in wet- en regelgeving op de voet. Van de medewerkers in het primaire proces verwacht ODIJS dat zij hun kennis bijhouden en daarbij inspelen op recente ontwikkelingen in wet- en regelgeving etc. Juristen signaleren reguliere ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving vroegtijdig.
- De visitatiecommissie concludeert dat ODIJS de voorbereiding op wijzigingen in of nieuwe wet- en regelgeving goed heeft opgepakt, o.a. door het team O&O.

B7 Outcome-gerichte sturing

- Volgens de zelfevaluatie werkt ODIJS sinds medio 2022 aan het 'programmeren nieuwe stijl'. Doel van dit programma is om binnen de bestaande financiële kaders meer waarde te leveren, met name door versterking van outcome- en resultaatsturing, zoals naleefgedrag en actualiteit van vergunningen. In 2023 is voor het project 'Naar meer waarde' een pilot in de voedingsbranche uitgevoerd. Voor deze vergunningen zijn actualiteitstoetsen uitgevoerde en de controles zijn outcome-gericht. Uit de resultaten blijkt dat 'veilige,' 'gezonde' en 'duurzame' (leefomgeving) op zichzelf bruikbare outcomes zijn. Ook 'de beleving' van de leefomgeving, 'gelijk speelveld' en 'vertrouwen in het VTH-stelsel' zijn relevante outcomes. Het blijkt lastig de outcome van de pilot specifiek te bepalen. Om de resultaten uit de pilot te kunnen duiden, heeft ODIJS drie representatieve casussen verhalend beschreven. Dit is een veelbelovende vorm die ook voor bestuurlijke rapportages en (social) media aantrekkelijk lijkt.
- Uit de pilot bleek dat de resultaatsturing op korte termijn verbetering behoeft. Daarvoor zijn zes doelstellingen uit het VTH-beleid gekozen. Vanaf 2024 sturen managers op één of enkele resultaatdoelstellingen, te beginnen met het verbeteren van de datakwaliteit. Binnenkort verwacht ODIJS de eerste resultaten. In deze rapportage zitten al de volgende outcome resultaten: klachten (beleving van de leefomgeving) en geschatte energiebesparing (duurzame leefomgeving). Via een resultaatgerichter UVP 2025, is versterking van de resultaatdoelstellingen uit het VTH-beleidsplan, een effectievere aanpak en efficiëntere inzet van middelen mogelijk. Als de gewenste outcome scherper is, kan ODIJS gericht werken en meerwaarde opleveren voor de leefomgeving. Hiervoor is het regionale VTH-beleidsteam aan zet, waaraan ODIJS al actief bijdraagt. Met name de provincie Overijssel en de grotere gemeenten kunnen belangrijke bijdragen leveren. Deze ontwikkeling heeft een langere doorlooptijd waarbij ODIJS ervaringen in het land wil benutten. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie vindt de voorbeelden veelbelovend en ook de actieve manier van samenwerken in het regionale VTH-beleidsteam is een mooi voorbeeld. Er is een goede start gemaakt met het outcome-gericht werken en hier kan op voortgeborduurd worden.

B8 Aanbeveling Adviescommissie VTH

- In de zelfevaluatie staat de stand van zaken t.a.v. de pijlers van het IBP-VTH. Hieronder kort samengevat.

-
-
-
- **Pijler 1: Robuustheid**
 - ODIJS is vooralsnog niet robuust conform de landelijke eisen. De conclusie is:
 - Er is te weinig VTH-capaciteit om de huidige taken kwalitatief goed uit te kunnen voeren in samenhang met de omvang en complexiteit van het werkgebied en de maatschappelijke opgaven;
 - Het is potentieel mogelijk om de organisatieomvang te versterken door het milieutakenpakket uit te breiden. Hiervoor is onder meer overleg met de deelnemers nodig;
 - Er zijn nog stappen nodig om voldoende mogelijkheden te creëren om te investeren in de organisatie.
 - Eind 2024 ligt er een bestuurlijke uitspraak over de toekomstige ontwikkeling naar een robuuste Omgevingsdienst en wat dit betekent voor de opgaven in 2025 en daarna.
 - **Pijler 2: Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging**
 - LHSO is geïmplementeerd in het zaakstelsel van de ODIJS. Ook zijn de werkinstructies op deze wijziging aangepast. Middels opleiding borgt ODIJS dat Boa's voldoen aan alle criteria. Bij reguliere milieutoezichthouders, trainees en junioren dragen opleidingen daaraan bij.
 - **Pijler 3: Informatie-uitwisseling en datakwaliteit**
 - ODIJS sluit aan op Inspectieview en DSO. De implementatie en ontwikkeling van de risicotool zijn onderdeel van pijler 5 en hebben raakvlakken met pijler 3. Verder is ODIJS aangesloten op de LV-REV voor de uitwisseling van informatie over externe veiligheid en risico-objecten. Met het programma Samen Toekomstbestendig werkt ODIJS aan de ambitie om meer data-gestuurd te werken. In samenwerking met Omgevingsdienst Twente heeft de Omgevingsdienst een ambitie geformuleerd om de GEO-viewer van I-GO verder te ontwikkelen met aanvullende kaartlagen. ODIJS sluit aan bij de ontwikkeling van de Landelijke Vergunningenstrategie.
 - **Pijler 4: kennisinfrastructuur**
 - De voornaamste uitdaging is krapte op de arbeidsmarkt en ruimte in de capaciteit c.q. de inzet van VTH-medewerkers. Om de band met het onderwijs te versterken en nieuwe instroom te genereren, biedt ODIJS actiever stageplekken in de diverse vakgroepen in de organisatie.
 - **Pijler 5: Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving**
 - Dit heeft voornamelijk betrekking op het doorlopen van de strategische en operationele beleidscyclus (Big 8).
 - **Pijler 6: Monitoring kwaliteit milieutoezicht**
 - ODIJS informeert de gemeenten twee keer per jaar (december en juni) via nieuwsbrieven hierover.

- De visitatiecommissie ziet dat ODIJS een aanpak heeft gemaakt om robuust te worden en dit moet vooral op korte termijn goed met de deelnemers worden besloten. Aandachtspunt is vooral dat er extra opdrachten, budget en personeel nodig is om de huidige taken uit te voeren, nog los van extra taken of nieuwe ontwikkelingen, die voortkomen uit de maatschappelijke opgave.

C. Ketensamenwerking en Strafrecht

C1 Strafrechtelijke handhaving

- ODIJS voert lichte, middelzware en complexere onderzoeken uit naar milieucriminaliteit. ODIJS heeft zeven Boa's in dienst, die allen daarnaast ook toezichthouder op een specifiek taakgebied zijn. Er zijn vijf Boa's inzetbaar voor lichtere onderzoeken met eenvoudige bewijsvoering. Naast de Boa-coördinator is er één Boa voor zwaardere onderzoeken gekwalificeerd. ODIJS werkt risicogericht samen in Oost-Nederland. Via tactische analyse (kwalitatief onderzoek) wordt een bepaalde keten of branche doorgelicht. Aansluitend kwantitatief onderzoek levert een lijst van meest risicovolle locaties of milieubelastende activiteiten op. Daarnaast voert ODIJS ketentoezicht uit via het Keten Interventie Team (KIT).
- ODIJS werkt goed samen met de politie Oost-Nederland. De focus van dit milieuteam is primair gericht op grotere, veelal administratieve fraude- en milieuonderzoeken.
- ODIJS wil meer aan de voorkant komen en richt zich op de verbinding met partners om gezamenlijke ambities te formuleren. Indien, conform de LHSO, de strafrechtelijke afhandeling als zelfstandige afdoeningmodaliteit of aanvullend aan een bestuursrechtelijke afdoening wordt uitgevoerd, is een grotere Boa-inzet noodzakelijk. Omdat de capaciteit over acht Boa's is verdeeld, knelt dit soms. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie is heel positief over de manier van samenwerken in het strafrecht. Dit heeft geresulteerd in een goede basis voor de regionale samenwerking en meer integraliteit in de keten. Vooral op operationeel uitvoerend niveau (casusoverleg) is de samenwerking als goed aan te merken en weet men elkaar te vinden. De output van de inzet op strafrecht is indrukwekkend, zeker in relatie tot de beperkte capaciteit. Basis voor alle partijen is het handhavingsdocument. Ook zijn ketenpartners zeer tevreden over de werkzaamheden van de Boa's. Wel merkt men op dat het strafrechtketen overleg (OOG, TOOG, BOOG) gebaat is bij een regiefunctie die ook de afspraken en leermomenten voor elkaar en betrokken partijen bewaakt en borgt.

C2 Samenspel strafrecht omgevingsdienst/OM/Politie/RIEC

- Casuïstiek wordt voor Oost-Nederland in het RIEC Informatieplein Milieu behandeld. Hieraan nemen naast de Omgevingsdiensten in Overijssel en Gelderland en het RIEC, o.a. de politie Oost-Nederland, DRIO-intelligence en de Belastingdienst deel. In de regio neemt Omgevingsdienst IJsselland deel aan het tweewekelijks Integraal Ondermijningscentrum IJsselland (IOC IJsselland). In het RIEC en in lokale- en regionale casustafels werken OD's, gemeenten en provincies samen aan de uitvoering van o.a. BIBOB. Ook wordt afgestemd met het milieu (recherche) team en met de milieu-contactambtenaren en -agenten. Op zaakniveau vinden overleggen met de officier van justitie en/of parketsecretarissen plaats. Voor de samenwerking tussen OD, OM en Politie bestaat een overlegstructuur met regelmatig operationeel-, tactisch- en Boa-overleg:
 - Operationeel overleg Overijssel Gelderland (OOOG): onder voorzitterschap van een directeur van een OD wordt de samenwerking voor ketenprojecten en andere vormen van risicogericht toezicht afgesproken.
 - Tactisch overleg Overijssel Gelderland (TOOG): hier worden de onderwerpen van het OOOG besproken.

- Boa overleg Overijssel Gelderland (BOOG): hier worden strafrechtzaken inhoudelijk besproken. Vanwege politiegegevens is dit overleg vertrouwelijk en slechts voor Boa's en aangewezen ambtenaren bedoeld.
- NB: Bij deze overleggen sluiten - afhankelijk van de onderwerpen - vertegenwoordigers van Rijksdiensten, waterschappen, gemeenten, provincies en andere (opsporings-) instanties aan. Met Rijkswaterstaat en andere Rijksdiensten is samenwerking op casus-niveau (ad hoc). Er is wel een structurele samenwerking met de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Er is meerdere malen per jaar een overleg voor afstemming. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie is enthousiast over de gestructureerde samenwerking met de partners in het strafrecht. Op verschillende niveaus vindt afstemming en samenwerking plaats en dat geeft goede resultaten.

C3 Samenwerking met overige (handhavings)partners

- Binnen de bestuurlijke samenwerkingsafspraken werkt ODIJS samen met de noordelijke waterschappen en omgevingsdiensten. Vanuit ODIJS voert en begeleidt het Keten Interventie Team (KIT) de ketenprojecten in IJsselland. Het onderzoeks- en analysewerk doet ODIJS in participatie met het Team Ketentoezicht Gelderse Omgevingsdiensten. Het KIT onderhoudt goede relaties met externe inspectie- en ketenpartners. Om de regionale samenwerking in onderzoek en analyse vorm te geven, zit er vanuit ODIJS een tactisch analist en Informatiemakelaar bij het Team Ketentoezicht Gelderse Omgevingsdiensten.
- Het samenspel verloopt over het algemeen goed. Wel is de capaciteit bij Functioneel Parket en politie te beperkt, waardoor er onvoldoende opvolging is van zaken in de strafrechtketen.
- Er vindt geen evaluatie van de samenwerking met de ketenpartners plaats, ook niet met de politie. Het zou wenselijk zijn om periodiek te spreken over de verwachtingen rondom de samenwerking met milieuagenten en de (milieu) recherche. De afstemming van het Functioneel Parket zou beter kunnen, in het bijzonder met betrekking tot:
 - PV-dossiers
 - Terugkoppeling FP: er is geen duidelijke terugkoppeling
 - Vooroverleg: er is geen mogelijkheid om voor het aanleveren van de stukken deze te bespreken met de parketsecretaris
 - Voorbereiding van de Officier van Justitie is niet altijd goed. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie concludeert dat er vanuit ODIJS goed wordt samengewerkt en steunt de OD in het willen verbeteren van de samenwerking, door evaluatie en betere inzet van de partners.

C4 Ketentoezicht

- ODIJS werkt samen met handhavingspartners in de keten. Bij ketentoezicht richt ODIJS zich op naleefgedrag. Dat gebeurt door risicovolle belastende activiteiten in beeld te brengen, de risico's daarvan te beschrijven en milieucriminaliteit terug te dringen. In de praktijk blijkt dat de grootste risico's liggen bij de afvalbranche. Het KIT beschrijft de

hele keten. In 2024 zet ODIJS de volgende (keten)projecten voort en voert ODIJS gerichte interventies uit op bedrijven in de volgende afvalketens:

- Interregionaal: ketenproject co-vergisting, Meerdere Stroom, metaalrecycling en e-Waste;
- Regionaal: loonwerkers, asbest, afvaltransport-controles.
- Ook ondermijning heeft een plek binnen het ketentoezicht in IJsselland gekregen. Sinds 2019 voert ODIJS in samenwerking met zeven omgevingsdiensten in Gelderland en Overijssel het Ketentoezicht uit. Dat gebeurt in samenwerking met andere handhavingpartners zoals de politie, het Functioneel Parket, de landelijke inspectiediensten, het RIEC en de Belastingdienst. Voor het uitvoeren van Ketentoezicht zijn (diepgaand) administratief toezicht, databeheer (ontsluiting, opslag, toepassing), kwalitatieve en kwantitatieve analyse en beter samenwerken belangrijke aspecten. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie heeft goede voorbeelden gezien van Ketentoezicht bij ODIJS en adviseert ODIJS om op deze weg verder te gaan.

C5 Informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling tussen ketenpartners

- ODIJS heeft meegeschreven aan het 'landelijk dreigingsbeeld milieucriminaliteit 2021,' dat de input is voor het bepalen van de uit te voeren ketenprojecten. Het team Ketentoezicht Gelderse Omgevingsdiensten, waaraan ook de twee Overijsselse OD's deelnemen, maakt de tactische analyses voor alle acht omgevingsdiensten in Oost-Nederland. Met deze uniforme werkwijze monitort men de resultaten van de ketenprojecten en toetst men deze aan het analysemodel. Met de uitkomsten van de evaluatie daarvan, volgt een nieuwe cyclus voor de ketenprojecten. Het Boa Registratie Systeem (BRS) is exclusief voor de Boa's domein II van ODIJS. Hieruit kan alleen informatie worden gedeeld door de Boa-coördinator en zijn vervanger. Zij zijn beiden aangesteld als bevoegd functionaris in BRS en door de verwerkingsverantwoordelijke voor de Wet politiegegevens. Dit is de directeur van ODIJS namens de 11 gemeenten en provincie Overijssel. Informatie-uitwisseling uit BRS is in het belang van de handhaving mogelijk aan toezichthouders van de eigen en andere omgevingsdiensten of politie, gemeenten, provincie, waterschappen en Rijksdiensten. (bron: zelfevaluatie)
- De ketenpartners geven aan dat informatie-uitwisseling goed is, maar dat de plannen nog niet altijd samen met de partners worden gemaakt. Het tijdig betrekken van partners en zorgvuldig communiceren zijn aandachtspunten.

D. Onafhankelijkheid

D1 Mandatering

- Voor alle taken die de deelnemers bij ODIJS hebben belegd is een uniform mandaat. ODIJS is gemandateerd voor het uitvoeren van het volledige basistakenpakket, inclusief VTH van bouw- en RO-taken voor de gemeente Ommen. Voor politiek-/bestuurlijk gevoelige zaken bepaalt het mandaat dat er vooraf overleg met het bevoegd gezag dient plaats te vinden. In enkele tientallen gevallen is voorafgaand overleg nodig, voordat de Omgevingsdienst tot uitvoering kan overgaan. (bron: zelfevaluatie)
- Uit de gesprekken die de visitatiecommissie heeft gevoerd blijkt er toch veel variatie in de taken voor de verschillende deelnemers te zijn, vooral voor bouw, sloop en RO taken. Maar ook facultatieve of extra taken variëren per deelnemer. Daardoor is het pakket heel verschillend en dat lijkt voort te komen uit het verleden. Ook geven sommige deelnemers aan dat er nieuwe onderwerpen zijn die opgepakt zouden kunnen worden door ODIJS.
- De visitatiecommissie adviseert hierover goed in overleg te gaan met de deelnemers en duidelijker keuzes te maken in welke taken voor de deelnemers (uniform) worden opgepakt en uitgevoerd.

D2 Afwijking van advies omgevingsdienst

- Het aantal gevallen waarbij het bevoegd gezag een advies niet overneemt, is sinds de oprichting op één hand te tellen. Wanneer deze situatie zich voordoet, vindt er overleg plaats. Als het bevoegd gezag bij het standpunt blijft, dan draagt ODIJS de zaak over. In sporadische gevallen geeft ODIJS slechts advies en handelt het bevoegd gezag de vergunning dan wel handhaving zelf af. In 2023 speelde dit rond een advies (APV) omtrent het hanteren van een geluidsnorm tijdens een evenement. (bron: zelfevaluatie)
- Tijdens de visitatie zijn voorbeelden genoemd van dwangsommen die zijn opgelegd aan bedrijven door ODIJS, maar waar de gemeente niet tot inning over ging. Hiermee verliest dat instrument (dwangsom) en de OD aan uitvoeringskracht.
- De visitatiecommissie adviseert ODIJS om dit te bespreken met de deelnemers.

D3 Aandachtsbedrijvenlijst

- Er is een meldpunt en piketdienst. Klachten worden geregistreerd in zaaksysteem IJVI. Daarnaast is er een telefoonservice die 24/7 bereikbaar is tijdens en buiten kantooruren. De coördinator van de toezichthouders stelt een planning op, waarin per kwartaal de bedrijven die bezocht worden staan. Toezicht op specifieke bedrijven kan eenvoudiger in de planning worden opgenomen en er is extra focus op branches en specifieke bedrijven mogelijk. Ook signalen van burgers en andere belanghebbenden kunnen tot extra controles leiden. Er is een digitaal meldingssysteem voor burgers en bedrijven via de website. Er is regulier overleg met de deelnemers en indien nodig wordt informatie gedeeld. Deelnemers en ketenpartners hebben inzage in het zaaksysteem. (bron: zelfevaluatie)
- Er is geen aandachtsbedrijvenlijst voor de bedrijven in het werkgebied van ODIJS, zodat er geen totaaloverzicht is van aandachtsbedrijven om te kunnen bespreken met de deelnemers.

- De visitatiecommissie adviseert ODIJS om een aandachtsbedrijvenlijst op te stellen, samen met de deelnemers.

D4 Balans tussen onafhankelijkheid en nabijheid

- ODIJS voert de taken zelfstandig en onafhankelijk uit en wanneer afstemming nodig is weten de dienst en de deelnemers elkaar te vinden. Naast de primaire taken, voert ODIJS ook voor diverse deelnemers facultatieve taken uit. Zowel de deelnemers als ODIJS zelf ervaren een goede balans tussen onafhankelijkheid en nabijheid. De uitvoeringsprogramma's worden in samenspraak opgesteld. De uitvoering is transparant, wordt periodiek besproken en er is een volledig mandaat. ODIJS zet zich in om in nauw contact te staan met de deelnemers. Er is een ambtelijk afstemmingsoverleg, waarin de plannen worden voorbereid en voor besproken, waarna deze met draagvlak ter besluitvorming aan de bestuursorganen van de Gemeenschappelijke Regeling worden voorgelegd. ODIJS is initiator geweest van de Omgevingstafel IJsselland. Dit is inmiddels een facultatieve taak voor nagenoeg alle partners. De deelnemers zijn tevreden over de kwaliteit. Met name rond de adviestaken zijn wel kanttekeningen bij de doorlooptijd van adviezen. ODIJS is actief om de doorlooptijden te verkorten. (bron: zelfevaluatie)
- De visitatiecommissie concludeert dat onafhankelijkheid geen groot probleem is bij ODIJS. Nabijheid is misschien voor sommige deelnemers nog wel een aandachtspunt, met de voorkeur om deze taken zelf uit te voeren. Wat vooral een aandachtspunt is sneller informatie geven over de uitvoering, uren en aandachtspunten.

E. Prioritering en Uitvoeringsprogramma's

E1 Plaats van regionale milieurisico's, niet-inrichtingsgebonden risico's en trend in uitvoeringsprogramma's

- ODIJS stelt jaarlijks een uitvoeringsprogramma (UVP) op dat uitvoering geeft aan het regionale VTH-beleid. Hierin worden regionale thema's aangestipt, daarmee is het een regionaal uitvoeringsprogramma.
- Tot 2024 was niet het beleid leidend voor het UVP, maar de voorgaande afspraken over taken. Deelnemers kregen de afgelopen jaren vanuit het IBP feedback op o.a. het ontbreken van de verbinding tussen beleidsdoelstellingen en uitvoering. Voor 2025 wordt in het uitvoeringsprogramma expliciet verbinding met het VTH-beleid gezocht. Het bestuur heeft in 2024 varianten voorgelegd gekregen voor het proces en de financiële gevolgen van een regionale, mba- of branchegerichte aanpak. Sinds 2023 is het risicoprioritering instrument (RPI) klaar voor gebruik. Om met het RPI mba's beter te kunnen prioriteren, moet de data op orde zijn. Ook moeten voor de uitvoering met de partners afspraken worden gemaakt in de aanpak over regionale, versus lokale benadering.
- De regionale risicoanalyse maakt onderdeel uit van het VTH-beleidskader en bepaalt zo deels de prioriteiten binnen de jaarprogramma's. Over de inhoud en omvang van de programma's vindt afstemming met de deelnemers plaats.
- Er is ruimte om in te spelen op niet-inrichtingsgebonden onderwerpen. Bij ketentoezicht wordt op regionaal niveau samengewerkt aan onderwerpen als ondermijning of ZZS. Verder wordt bij toezicht en handhaving projectmatig gewerkt aan onderwerpen die niet-inrichtingsgebonden zijn. In 2024 is een brancheteam gevormd waarin ketentoezicht, vergunningverlening, toezicht & handhaving, juridisch advies en communicatie samenwerken met externe partijen als OM, GGD en de Veiligheidsregio. Ten slotte wordt vanuit diverse teams bijgedragen aan thema's die regiobreed spelen, bijvoorbeeld door deelname aan regionale kennisnetwerken.
- De bestaande ureninzet in het UVP is gebaseerd op de begroting die voortbouwt op de inbreng van de partners bij de oprichting van ODIJS. Het uitvoeringsprogramma biedt daardoor maar beperkte ruimte om in te spelen op trends. Hierdoor gaat extra inzet voor trends ten koste van een ander onderwerp. Voor extra inzet is dus een begrotingswijziging nodig. In de afgelopen jaren heeft de Big 8 (regionale beleidscyclus) nog niet optimaal gefunctioneerd en daarmee beperkt invloed gehad op de begroting. (bron: zelfevaluatie)
- Zoals eerder genoemd is er geen budget of tijd voor hercontroles bij toezicht en actualisaties bij vergunningverlening. Dit betekent dat de VTH-uitvoering niet op orde is. Er is wel een uitvoeringsprogramma, dat is afgestemd met de deelnemers. Maar de deelnemers geven aan eerder en meer hierbij betrokken te willen zijn en het punt van hercontroles en actualisaties vergunningen, wordt door sommige deelnemers ook als probleem gezien. Dit staat natuurlijk onder de aandacht in de plannen voor de toekomst.
- De visitatiecommissie adviseert ODIJS om het niet kunnen uitvoeren van hercontroles en het actualiseren van vergunningen middels de geplande route te bespreken met de deelnemers (in AB e.d.). Daarnaast is er weinig ruimte (financieel en capaciteit) om in te spelen op maatschappelijke trends in het werkveld.

E2 Kwaliteit van analyse en prioritering

- In de afgelopen jaren is er meer verbinding tussen beleid en uitvoering ontstaan, dankzij een grotere wisselwerking tussen deelnemers in onder andere het Regionaal beleidsteam. De totstandkoming van het UVP is daardoor verbeterd en het recente VTH-beleid biedt duidelijk meer mogelijkheden voor outcome-sturing. Het UVP is gebaseerd op de begroting. ODIJS wil meer 'aan de voorkant' komen: ontwikkelingen eerder in beeld krijgen en duiden. Het team Opgaven & Ontwikkeling werkt dit verder uit. (bron: zelfevaluatie)
- Net als bij E1 concludeert de visitatiecommissie dat er goede stappen zijn gezet, zoals met het gezamenlijk opstellen van het beleid maar ook de verbetering van het accountmanagement en de overleggen. De commissie complimenteert ODIJS met het werken met een regionaal beleidsteam. Er liggen nog wel kansen om meerdere (beleids- of nieuwe) onderwerpen of taken op te pakken voor de deelnemers.

F. Governance

- ODIJS investeert in een toekomstbestendige dienst, die informatie- en risicogericht werkt, waarbij ze zich laat leiden door de regionale en landelijke ontwikkelingen. De ambities en doelstellingen zijn duidelijk, evenals wat dat vereist van de bedrijfsorganisatie. (zie Samen toekomstbestendig, plan robuustheid, verbeterplan etc.).
- Het bestuur steunt de ontwikkeling, denkt mee en stelt middelen ter beschikking. Tegelijkertijd mag het bestuur, aldus de commissie, krachtiger gezamenlijk uitdragen dat een stevige professionele omgevingsdienst gewenst is om een veilige leefbare en gezonde omgeving te borgen en daarbij eveneens te zorgen voor de noodzakelijke middelen. Er kan nog meer aandacht worden besteed aan het actief inbrengen van extra taken, gezamenlijke regionale programmaontwikkeling en actief meedenken over de doorontwikkeling van de OD ondersteunen (al dan niet samengaan met omliggende omgevingsdiensten).
- Er liggen kansen voor ODIJS om een stevige regiorol te nemen en te claimen in het externe netwerk en strategisch positie te kiezen. Dit om een regionale solidariteit en samenwerking te ontwikkelen voor complexe vraagstukken in de fysieke omgeving. B.v. voortbouwen op regionaal VTH-team, positioneren van O&O. Gestart kan worden met het inrichten van het ambtelijk overleg, een meer tactisch en strategisch overleg, en bijvoorbeeld te kiezen voor strategische thema's, waarop de ODIJS zich wenst te profileren als expert (O&O).
- Initiatieven zoals outcome gericht rapporteren i.c.m. narratieve methoden dragen bij aan andere vormen van verantwoording richting opdrachtgevers en partners en dagen hen ook uit om anders na te denken over een veilige, leefbare, gezonde omgeving, om zo langlopende dossiers en ingewikkelde thema's bespreekbaar te maken.
- De commissie stelt vast dat ODIJS stappen heeft gezet om een toekomstbestendige dienst te worden. Dit vraagt niet alleen om collectief draagvlak en ondersteuning door het bestuur maar vooral ook een gemeenschappelijk/gezamenlijke sturing en aanpak door directie en MT (en in het verlengde van het MT, de coördinatoren). Dat laatste vereist een nog meer proactieve houding en gemeenschappelijk inspirerend handelen van het MT richting interne medewerkers (werkvloer) en externe partners en om hun verwachtingen goed in beeld te brengen. Ambtelijke partners evenals enkele ketenpartners geven aan die rol ook te verwachten van ODIJS.
- Tot slot: een strategisch gedragen gemeenschappelijke aanpak van directie en MT, die ondersteund wordt door het bestuur maakt een doorontwikkeling van de ODIJS - organisatie (zoals beoogd in de diverse plannen) richting een toekomstbestendige organisatie kansrijk(er).

Vervolgstappen

Omgevingsdienst NL verwacht van de dienst de volgende vervolgstappen ten aanzien van de opvolging van aanbevelingen:

- De directie agendeert het Visitatierapport binnen een redelijke termijn* in het DB, publiceert het meteen daarna op zijn website en stelt Bureau Omgevingsdienst NL daarvan in kennis;
- De directie stelt ter opvolging van de aanbevelingen een verbeterplan op. Geadviseerd wordt, dit plan gelijktijdig met het Visitatierapport in het DB te agenderen. In het verbeterplan wordt aangegeven welke verbeteracties in gang worden gezet, op welke wijze, met welke resultaatdoelen en binnen welke termijnen de verbeteringen worden doorgevoerd. Het plan geeft aan met welke frequentie de voortgang van de verbeteracties wordt gerapporteerd in het DB;
- Het verbeterplan wordt binnen 4 maanden na oplevering van het definitieve Visitatierapport vastgesteld door het DB en vervolgens direct gedeeld met Bureau Omgevingsdienst NL. De dienst verleent Omgevingsdienst NL toestemming om het verbeterplan op de website van Omgevingsdienst NL te plaatsen.
- In overleg wordt door het DB en de directeur van de OD in gezamenlijkheid besloten hoe en wanneer het visitatierapport en het verbeterplan wordt besproken in het AB.

** Drie maanden na oplevering van het definitieve Visitatierapport plaatst Bureau Omgevingsdienst NL het rapport op de website van Omgevingsdienst NL.*

In het kader van de nieuwe wet op de Gemeenschappelijke Regelingen geldt ook een actieve informatieplicht voor de OD. De OD kan dit benutten om raden en Staten te informeren. Uitgangspunt voor de opvolging van de aanbevelingen is dat de verantwoordelijkheid ligt bij het DB/AB van de dienst.

Met bovengenoemde werkwijze beoogt Omgevingsdienst NL transparantie te borgen en betrokken partijen in het VTH-stelsel -waaronder Omgevingsdienst NL zelf- in staat te stellen om vanuit de eigen positie zich op de hoogte te stellen van de voortgang. Het geeft ook de mogelijkheid in gesprek te gaan over de verbeteracties en wie welke rol daarin heeft.

Ten minste eenmaal per 2 jaar maakt Omgevingsdienst NL een overzicht van de voortgang van de verbeteracties t.b.v. de Staat van VTH.

Nadat de eerste visitatiecyclus een feit is, wordt in het kader van de reguliere cyclus bij de volgende visitatie de opvolging van de aanbevelingen c.q. uitvoering van het verbeterplan geagendeerd en besproken.

Bijlage 1 – Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBT	Best beschikbare technieken
BI	Business Intelligence
Boa	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BTP	Basistakenpakket
DB/AB	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur
FP	Functioneel Parket
FTE	Fulltime Equivalent
GR	Gemeenschappelijke regeling
IBP	Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
ILT	Inspectie voor Leefomgeving & Transport
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
KC	Kwaliteitscriteria
LAVS	Landelijk Asbestvolgsysteem
LHS	Landelijke handhavingsstrategie
LHSO	Landelijke handhavingsstrategie omgevingsrecht
LRSO	Landelijke redactie standaardteksten omgevingsvergunningen
mba's	Milieubelastende Activiteiten
MTO	Medewerkerstevredenheidsonderzoek
OM	Openbaar Ministerie
OW	Omgevingswet
PDCA	Plan-Do-Check-Act
P&C-cyclus	Planning- & Controlcyclus
RIEC	Regionale Informatie- en Expertisecentra
RO	Ruimtelijke Ordening

SPUK	Specifieke Uitkering
U&H-strategie	Uitvoerings- en Handhavingsstrategie
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

Bijlage 2 – Procesbeschrijving visitatie¹

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen het proces dat wordt doorlopen bij de uitvoering van een visitatie bij een Omgevingsdienst. Deze procesbeschrijving is gebaseerd op de beschrijving van het conceptprogramma visitatie (Bijlage II uit de rapportage van TG/SPPS²), waarin gebruik is gemaakt van de geleerde lessen uit de visitatiemethodiek bij de veiligheidsregio's. Deze procesbeschrijving is verder uitgewerkt op basis van nadere afstemming en de afspraken zoals gemaakt tijdens de mini-conferentie van 23 september 2022.

Voor de visitaties wordt de geldende versie (zie hoofdstuk 3: Wijzigingenbeheer) gevolgd.

Fase 0 – Voorbereiding en zelfevaluatie

Startoverleg

Het visitatieproces start met een startoverleg tussen een vertegenwoordiger van de directie van de omgevingsdienst en een vertegenwoordiger van het visitatiebureau van Omgevingsdienst NL. Hierin worden de scope, inhoud en proces van de visitatie besproken en wordt de gevraagde voorbereiding (in de vorm van een zelfevaluatie) toegelicht. Dit betekent dus onder andere dat de inhoudelijke thema's van de visitatie (zie hoofdstuk 1: Vragenlijst zelfevaluatie) worden toegelicht en verkend. Afgesproken wordt, wie voor de visitatie bij de betreffende omgevingsdienst als secretaris van de visitatiecommissie van Omgevingsdienst NL optreedt. Tot slot worden gezamenlijke basisafspraken gemaakt over de randvoorwaarden.

Zelfevaluatie

Aan de hand van het geldende handboek visitatie (zie hoofdstuk 3: Wijzigingenbeheer) voert de te visiteren omgevingsdienst een zelfevaluatie uit. Deze zelfevaluatie is een zelfreflectie aan de hand van de vragenlijst zelfevaluatie (zie hoofdstuk 1) en wordt ondersteund door documentatie en waar mogelijk dossiers/voorbeelden uit individuele zaken.

Het doel van de uit te voeren zelfevaluatie is dat de organisatie zelf een globaal en veelal gedeeld beeld construeert over het functioneren van de organisatie en de resultaten op gebied van de genoemde visitatiethema's en op basis hiervan sterke punten, ontwikkelpunten en verbeterkansen benoemt.

De zelfevaluatie wordt vijf weken (dan wel een in goed overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie afgesproken aantal weken) voor het visitatiebezoek opgeleverd aan de secretaris van de visitatiecommissie.

Go/No-go

De voorzitter en secretaris van de visitatiecommissie beoordelen in afstemming met de visitatiecommissie of de ontvangen zelfevaluatie voldoende inzicht geeft in het functioneren van de omgevingsdienst om als visitatiecommissie de visitatie voldoende te kunnen voorbereiden en behouden het recht voor om vóór of uiterlijk tijdens het intakegesprek mee te delen dat een verbeterde versie van de zelfevaluatie dient te worden aangeleverd (No-Go), waarna de volgende stappen (intakegesprek, visitatiebezoek) opnieuw dienen te worden gepland. Blijft deze mededeling achterwege dan betekent dit impliciet een Go voor de volgende processtappen.

¹ Handboek visitatie Omgevingsdienst NL, versie 3.1, 2 maart 2023 Hoofdstuk 2

² TwynstraGudde/SPPS (30 juni 2022). Rapportage visitatie omgevingsdiensten - Bijlage II Conceptprogramma visitatie.

Uitgangspunt hierbij is dat de omgevingsdienst en de visitatiecommissie streven naar een gedegen zelfevaluatie respectievelijk beoordeling, in het belang van de goede voortgang van het visitatieproces.

Intakegesprek

Het intakegesprek vindt vier weken (dan wel een in goed overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie afgesproken aantal weken) voor het visitatiebezoek plaats en wordt gevoerd door de onafhankelijke externe voorzitter van de visitatiecommissie en de secretaris samen met een vertegenwoordiging van de directie van de omgevingsdienst. Op basis van de ontvangen zelfevaluatie wordt in samenspraak bezien welke onderdelen van de VTH-taakuitvoering eventueel extra aandacht behoeven tijdens de interviews, en waar de inhoudelijke focus/verdieping komt te liggen. Daarnaast wordt de visitatie agenda doorgenomen, waarbij zoveel mogelijk per interview het thema/onderwerp en de te interviewen personen/rollen door de secretaris worden ingevuld in het interviewschema van de concept agenda. In dit kader wordt specifiek aandacht besteed aan de deelname van bestuurders. De visitatiecommissie behoudt zich het recht voor hier tijdens de visitatie van af te wijken en functionarissen toe te voegen.

Voorbereiding visitatiecommissie

De leden van de visitatiecommissie ontvangen van de secretaris vier weken (dan wel een in goed overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie afgesproken aantal weken) voor het visitatiebezoek de visitatiemethodiek, de zelfevaluatie en het visitatieplan incl. concept-agenda (incl. interviewschema). Na het intakegesprek vindt de inhoudelijke voorbereiding door de commissieleden plaats. Hierbij worden de visitatieleden door de secretaris van de commissie gevraagd de punten die hen opvallen en/of de zaken die zij bij de visitatie aan de orde willen stellen te noteren. In aanloop naar de visitatie zijn de commissieleden geïnformeerd over de visitatiemethodiek en hebben zij een training gehad om de rol als commissielid te kunnen vervullen.

Fase 1 – Visitatie

Visitatiebezoek

Het visitatiebezoek bestaat uit een voorbereidingsdag en een visitatiedag (ook wel aangeduid als 'visitatiedag 1' en 'visitatiedag 2'). Op beide dagen is de visitatiecommissie te gast bij de omgevingsdienst en worden de nodige ruimten ter beschikking gesteld. Tijdens de voorbereidingsdag bereidt de visitatiecommissie tijdens de ochtend en het eerste deel van de middag het visitatiebezoek voor; hierbij wordt geen deelname vanuit de omgevingsdienst verwacht. Aan de hand van de thema's en de zelfevaluatie van de omgevingsdienst wordt besproken welke zaken aan bod komen, waar de focus wordt gelegd en hoe de interview gesprekken worden gevoerd. Aan het eind van de voorbereidingsdag zijn er een kennismakingsgesprek en interview(s) tussen de visitatiecommissie, de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur van de omgevingsdienst. Gedurende de tweede dag van de visitatie vinden interviews plaats. De tweede dag wordt afgesloten in een korte bijeenkomst met in elk geval de directie. Ook is er de mogelijkheid om geïnterviewde personen en verdere betrokkenen hierbij aanwezig te laten zijn.

Kenmerken

In aansluiting op de kenmerken van de visitatie zoals verwoord in de visitatiemethodiek³, zijn tijdens de mini-conferentie van 23 september 2022 de volgende kenmerken van het visitatiebezoek onderstreept:

- Leren, ook leren van elkaar;
- Stimuleren, niet naming & shaming;
- Interviews op diverse organisatieniveaus t.b.v. meervoudig perspectief op het functioneren van de organisatie;
- In elke visitatie van het visitatieprogramma monitoren/bevragen op dezelfde parameters/thema's;
- Doorvragen, gericht op onderbouwing;
- Aandacht voor het bestuurlijk-ambtelijk samenspel;
- Transparantie.

De voorzitter van de visitatiecommissie stuurt erop om in gezamenlijkheid hieraan invulling te geven, in het belang van een gedegen visitatieproces en -rapportage.

Visitatie-agenda

In onderstaande afbeelding vindt u het format voor de agenda van het visitatiebezoek:

Agenda visitatiebezoek				
Dag 1 - Locatie:		[naam en adres van hotel in nabijheid van te visiteren OD]		
Tijd	Activiteit	Ruimte	Opmerking	
09:00 - 12:00	Bespreking zelfevaluatie			
12:00 - 13:00	Lunch			
13:00 - 15:00	Voorbereiding interviews directie en bestuur			
15:00 - 17:00	Kennismaking en interviews directie en bestuur		Exact tijdstip ntb	
17:00 - 20:30	Voorbereiding visitatiedag 2 en diner		Tijdstip diner ntb	
Dag 2 - Locatie:		[naam en adres van te visiteren OD]		
Tijd	Activiteit	Ruimte	Thema/onderwerp	Wie: Visitatiecommissie / OD
09:00 - 10:00	1e ronde, interview A			
09:00 - 10:00	1e ronde, interview B			
10:00 - 10:30	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
10:30 - 11:30	2e ronde, interview A			
10:30 - 11:30	2e ronde, interview B			
11:30 - 12:00	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
12:00 - 12:45	3e ronde, interview A			
12:00 - 12:45	3e ronde, interview B			
12:45 - 13:30	Lunch			
13:30 - 14:00	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
14:00 - 15:00	4e ronde, interview A			
14:00 - 15:00	4e ronde, interview B			
15:00 - 15:30	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
15:30 - 16:30	5e ronde, interview A			
15:30 - 16:30	5e ronde, interview B			
16:30 - 17:00	Voorbereiding afsluiting visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
17:00 - 17:30	Terugkoppeling en afsluiting visitatiebezoek			Voltallige visitatiecommissie / directie

³ TwynstraGudde/SPPS (30 juni 2022). Rapportage visitatie omgevingsdiensten, Hoofdstuk 2.

Rapportage

De visitatiecommissie stelt een rapportage op, daarbij geassisteerd door de secretaris van Omgevingsdienst NL. Dit wordt gedaan op basis van de zelfevaluatie van de omgevingsdienst, aanvullende documenten, de gevoerde gesprekken gedurende de visitatie én het beeld van de visitatiecommissie. De rapportage bevat een representatieve weerslag van de observaties, zowel 'wat gaat goed' als 'wat kan beter'. De zelfevaluatie maakt geen integraal deel uit van het visitatierapport. Het conceptrapport wordt ter beoordeling op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de directie. Op basis hiervan wordt door de visitatiecommissie een definitieve rapportage opgesteld. Deze rapportage wordt gedeeld met de directie van de omgevingsdienst. De directie presenteert de rapportage aan het bestuur en draagt zorg voor actieve openbaarmaking en communicatie met haar partners.

Fase 2 – Opvolging en evaluatie

Opvolging Visitatie

Met het opleveren van het visitatierapport komen voor de omgevingsdienst een aantal ontwikkelthema's beschikbaar die een vorm van opvolging nodig hebben en vervolgens geborgd moeten worden. In zijn algemeenheid worden na het visitatieproces:

- verbeter- of ontwikkeldoelen geformuleerd;
- verbeter- of ontwikkelprojecten opgestart;
- verbeteringen doorgevoerd;
- verbeteringen geborgd (in processen, programma's, P&C-cyclus etc.).

De wijze waarop de omgevingsdienst dit verbeter- of ontwikkelproces inricht is aan de organisatie zelf.

Uitgangspunt van de visitatiemethodiek⁴ is dat elke omgevingsdienst via de x-jarige reguliere cyclus periodiek opnieuw wordt gevisiteerd, zodat in de volgende visitatie kan worden beoordeeld hoe invulling is gegeven aan de verbeterpunten.

Evaluatie

Om de kwaliteit van het visitatieproces te verbeteren evalueert de visitatiecommissie na iedere visitatie haar werkzaamheden. Het visitatiebureau van Omgevingsdienst NL faciliteert dit. Hiervoor wordt ook input gevraagd vanuit de omgevingsdienst waar de commissie op bezoek is geweest. De uitkomsten worden als leer- en verbeterpunten gebruikt om het proces en de inhoud van visitaties te professionaliseren.

⁴ TwynstraGudde/SPPS (30 juni 2022). Rapportage visitatie omgevingsdiensten, Hoofdstuk 2.

Bijlage 3 – Instructie zelfevaluatie visitatie Omgevingsdienst NL⁵

Aanleiding en doel

Ter voorbereiding van het visitatiebezoek wordt de dienst gevraagd een zelfevaluatie uit te voeren. Dit document is bedoeld om instructie en praktische toelichting te geven ten behoeve van het uitvoeren van de zelfevaluatie en het opstellen van een zelfevaluatie.

Het voorliggende document dient als aanvulling op het Handboek visitatie van ODNL. Het is bedoeld als een levend document, zodat steeds een geactualiseerde versie kan worden uitgebracht wanneer aanpassing van de werkwijze of behoefte aan toelichting daarom vragen.

Status Handboek visitatie

Handboek visitatie versie 3.16 blijft de komende tijd gelden, in elk geval gedurende 2023. Dit is de uitkomst van bespreking in de ALV van ODNL dd. 10 en 11 mei 2023 op basis van de uitkomsten van de evaluatie van de pilotfase, zoals verwoord in de Evaluatienotitie⁷.

Doel zelfevaluatie

Het visitatiehandboek, par. 2.1 omschrijft het doel van de zelfevaluatie als volgt:

Het doel van de uit te voeren zelfevaluatie is dat de organisatie zelf een globaal en veelal gedeeld beeld construeert over het functioneren van de organisatie en de resultaten op gebied van de genoemde visitatiethema's en op basis hiervan sterke punten, ontwikkelpunten en verbeterkansen benoemt.

Toelichting & instructies

Scope zelfevaluatie

Alle in het Handboek visitatie genoemde thema's en vragen vallen binnen de scope van de zelfevaluatie.

Gewenste mate van detaillering en uitgebreidheid zelfevaluatie

Geef per vraag een duidelijk en onderbouwd antwoord. Hierbij is het in principe niet nodig in details te treden.

- Verwijs in de antwoorden naar de bijlagen (waar van toepassing).
- Zorg wel dat het zelfevaluatiedocument zelf een consistent en coherent geheel vormt. Dit betekent dat het zelfstandig te begrijpen is, dus zonder de bijlagen te hoeven raadplegen.
- Leg verbanden tussen thema's die raakvlakken hebben.
- Toon zelfreflectie en laat zien hoe en op welke onderwerpen in de organisatie wordt geleerd.
- Geef bij het beantwoorden van de vragen bij voorkeur een korte beschrijving van praktijkvoorbeelden.

⁵ Versie 20 juni 2023

⁶ ODNL, Handboek visitatie 3.1, 2 maart 2023

⁷ ODNL, Evaluatie visitatiemethodiek n.a.v. pilotfase visitatie omgevingsdiensten, maart 2023

Bijlagen zelfevaluatie

Uit de evaluatie van de pilotfase dd. 23 februari 2023 is naar voren gekomen dat het wenselijk is, de zelfevaluatie te voorzien van bijlagen.

Voeg bijlagen toe met de volgende informatie:

- Mandaat
- Begroting
- Beleidsplan
- Regionale risicoanalyse
- Voorbeeld van jaarprogramma en rapportage
- Schematisch overzicht van de overlegstructuur
- Organisatie-inrichting
- MTO

Uiteraard is het ook mogelijk naar de betreffende informatie te verwijzen door een link op te geven.

Evaluatie element

Zorg dat het zelfevaluatie document niet alleen beschrijft hoe het functioneert, maar ook weergeeft hoe de dienst vindt dat het functioneert. Besteed in de zelfevaluatie aandacht aan het evaluatie element; benoem sterke punten, ontwikkelpunten en verbeterkansen. Het is immers een zelfevaluatie. Benut het proces van opstellen van de zelfevaluatie om de visitatiethema's te bespreken in de organisatie.

Beoordeling of informatie voldoende is

Aan de hand van bovengenoemde elementen beoordeelt de visitatiecommissie of de zelfevaluatie de benodigde informatie biedt om de visitatie te kunnen voorbereiden en neemt op basis daarvan de go/no-go beslissing (Handboek Visitatie, par. 2.1).

Actuele thema's

Maak gebruik van de gelegenheid om in het zelfevaluatie document aan te geven in hoeverre een visitatiethema actueel en relevant is voor de dienst. En om desgewenst thema's aan te dragen die voor de dienst actueel en relevant zijn maar niet in het visitatiekader zijn opgenomen. Tijdens het intakegesprek kan dan worden besproken of en hoe zo'n thema in de visitatie kan worden meegenomen.

Ook kunnen vanuit ODNL via een nieuwe versie van dit document wijzigingen in het visitatiekader worden doorgevoerd, zodat het kader gericht is op de actuele en relevante thema's.

Betrokkenheid partners bij visitatie

De scope van de visitatie is de omgevingsdienst. Dit neemt niet weg, dat de visitatiecommissie van ODNL tijdens het visitatiebezoek ook bestuurders interviewt. Dit is van belang om na te kunnen gaan welk effect de (bestuurlijke) omgeving waarin de dienst functioneert, heeft op de mogelijkheden van de dienst om te functioneren en te werken aan verbeteringen en

toekomstige opgaven. De commissie gaat ervan uit dat de betreffende bestuurders vooraf door de dienst worden geïnformeerd over de visitatie. De suggestie vanuit ODNL is om het zelfevaluatie document te delen met de partners zodat zij zich kunnen voorbereiden op de visitatie.